

RAPPORT

SEK®

– Samhällesekonomisk kalkyl

**Effekter vid
företagsetableringar i
Region Jämtland
Härjedalen**

- 5 Fallberäkningar

Mars 2018

Sammanfattning

IUC Sverige AB har på uppdrag av Business Region MidSweden genomfört samhällsekonomiska beräkningar med metodiken SEK® som plattform. Uppdraget har utgått från en simulering av ett antal utvalda typföretag/-verksamheter såsom de kan antas utvecklas och etableras i regionen Jämtland Härjedalen.

Rapportens utgångspunkt bygger därmed på ett antal fiktiva typfall som tar sin utgångspunkt i hur verksamheter i regionen ser ut idag eller bedöms komma att utvecklas. Utgångspunkt är underlag och resonemang hämtade från den genomförda OECD rapporten samt från regionala företrädare med kunskap om regionen och dess utveckling. Uppdraget har utförts under kvartal 3 2017 med utgångspunkt i de underlag och den statistik som funnits tillgänglig avseende verksamhetsåret 2016 eller i något fall 2017.

De valda typverksamheterna i region Jämtland Härjedalen uppvisar olika potential av samhällsekonomiska värden beroende på:

- **Lönenivåer och dess branschkoppling**
- **Effekten som verksamheten ger genom sysselsättning av andra yrkeskategorier (indirekta arbeten). Baserat på vägda multiplikatorer från 1,14 till 1,95**

Verksamheternas inriktning inom de 5 olika områdena visar på en skillnad i potential för det årliga samhällsvärdet mellan 380 kkr till 685 kkr per anställd.

SEK® - beräkningarna är framtagna på uppdrag av:

Sammanfattning i punktform

- En stor del av intäkterna som genereras genom direkta jobb, indirekta jobb och de konsumtionseffekter som uppstår, tillfaller Staten och motsvarar **drygt 60%** av det totala samhällsekonomiska värdet i våra typfallsberäkningar
- Till Statens intäkter **tillkommer** alltid ett antal olika punktskatter samt bolagsskatter som genereras i de självständiga verksamheterna. I våra typfall har dessa inte inkluderats.
- Variationen mellan boende i olika kommuner har mycket ringa påverkan på beräkningarnas resultat då de kommunala skattesatserna i Jämtland och Härjedalen skiljer sig marginellt. Däremot har bostadsort stor betydelse för var denna skatt blir tillgänglig.
- För de valda typverksamheterna (1-5) visar beräkningarna att ytterligare en anställd med relevant kompetens i respektive verksamhet genererar **mellan 380.000 – 685.000 kr** i samhällsekonomiskt mervärde. Detta kan beskrivas som den potential som resp. verksamhet bidrar med om den kan växa i volym eller ytterligare liknande verksamhet kan etableras. I det samhällsekonomiska värdet ingår effekten av direkt och indirekt sysselsättning samt effekten av den konsumtion som skapas.
- Utöver de beräknade verksamhetsrelaterade värdena skapas även värden såsom möjlighet till en bredare servicesektor, mer diversifiering genom fler olikartade verksamheter, nya möjligheter till sysselsättning för både män och kvinnor samt good-will värden kopplade till tillväxt.
- Fördelningen av de samhällsekonomiska värdena mellan kommuner, region och stat för de 5 valda typverksamheterna visar på följande:

SEK -värden (per år)

Typföretag/ verksamhet (anställda)	Småföretag IT (2)	Turistföretag (10)	Tillverkande företag (15)	Kundtjänst (25)	Statlig verksamhet (50)
Kommunen	357 000	1 412 000	2 470 000	2 484 000	6 179 000
Regionen	180 000	707 000	1 235 000	1 266 000	3 150 000
Staten	832 000	3 191 000	5 580 000	5 710 000	14 175 000
SUMMA (totalt)	1 369 000	5 310 000	9 285 000	9 460 000	23 504 000
SUMMA (per anst.)	684 500	531 000	619 000	378 400	470 100
Vägd multiplikator	1,64	1,65	1,95	1,14	1,32

Inledning

IUC Sverige AB har på uppdrag av Region Jämtland Härjedalen genomfört simulerade samhällsekonomiska beräkningar med SEK®-modellen av ett utvalt antal för regionen representativa företag/verksamheter. Avsikten är att påvisa olika effekter som uppnås vid exempelvis företagsetableringar beroende på verksamhet och dess sammansättning. Beräkningsmodellen simulerar existensen av de olika typföretagen/-verksamheterna och betraktar dessa som aktiva helårverksamhet som var för sig ger olika bidrag till samhällsekonomin i såväl kommunen, i regionen och för staten.

Valet av typverksamheter har avseende de direkt anställda låsts till en fixerad sysselsättningsnivå i form av ett antal helårsarbeten. En uppdelning mellan olika yrkeskategorier i respektive verksamhet har också skett. Sysselsättningsnivåerna medför i sin tur effekter i form av indirekt sysselsättning som varierar beroende på verksamheternas art och beräknas genom nyttjande av yrkes- och branschspecifika multiplikatorer.

Urvalet av verksamheter med god representativitet kan spåras till den sammanfattning som görs i rapporten OECD Territorial Reviews "Northern Sparsely Populated Areas", 2017 samt i rapporten "Analys av näringslivet i Jämtlands län 2009-2014, Bisnod, 2016. Med utgångspunkt i rapporterna, och deras beskrivning av i regionen strategiska verksamhetsområden, ingår småskalig industri, turistnäring, tjänsteföretag samt en myndighet i uppdragets val av typverksamheter. Valet av de båda senare sammanfaller med att det i centralorten Östersund sedan en tid tillbaka har etablerats och finns tjänsteverksamheter med både nationell och internationell serviceverksamhet. När det gäller myndigheter har Östersund sedan en tid varit en av de orter som funnits med på Regeringens lista över sk. utlokalisering av myndigheter och statliga tjänster. Det har åter blivit aktuellt under 2017 i ett nytt Regeringsförslag.

Avsikten med uppdraget är att få en uppfattning om värde och effekter vid en etablering av de valda typverksamheterna med olika geografiska placeringar. I de beräkningar som utförs visar verksamheterna på aggregerade samhällsekonomiska värden som tillförs olika delar av samhället. På motsvarande sätt kan värdena samtidigt betraktas som riskeffekter eller sårbarhetseffekter om en verksamhet avvecklas eller flyttar från kommunen/regionen.

Modellen för SEK® - beräkningar

För att kunna genomföra beräkningar har grunddata för flera olika typverksamheter samlats in, värderats och sammanställts. Dessa utgår från sammanställda underlag hos regionen, statistiska referensdata från likvärdiga verksamheter i Sverige samt skattesatser, lönenivåer, multiplikatorer och antaganden om hur de olika verksamheternas organisationer är funktionsuppdelade.

Underlagen för indata till beräkningarna har specificerats av IUC Sverige AB. Nödvändiga preciseringar och uppdelningar har skett på IUC Sverige AB's begäran. Deluppgifter har inhämtats från personer med kunskaper inom sina respektive branscher med ansvarsområden i verksamheten eller vid myndigheter och organisationer.

Insamlade och värderade indata har i sin tur verifierats i jämförelse med andra verksamheter i samma eller likvärdiga branscher, för att säkerställa relevansen i de ingående data som nyttjats i beräkningarna. Huvuddelen av statistikdata avser 2016, i något fall 2017.

I beräkningsmodellen för SEK® görs även en fördelning på olika yrkeskategorier, deras påverkan på indirekt sysselsättning och vilket återstående konsumtionsutrymme som skapas och som i detta led tillför samhället mervärden.

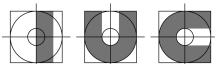
I modellen ingår normalt även beräkningsunderlag för så kallade dynamiska effekter, som genereras exempelvis genom transporter, övernattningar, utökad konsumtion som har en direkt koppling till den huvudverksamhet som beräkningarna tar sin utgångspunkt i.

I våra beräkningar av de 5 valda typverksamheterna har vi inte inkluderat dynamiska effekter då dessa är mycket beroende av verksamhetens art och kräver detaljerade uppgifter om kunders beteenden.

Utgångspunkter för beräkningarna

Utgångspunkten för beräkningarna bygger på uppgifter hämtade ur indatamaterial och det offentliga material som funnits att tillgå. Typverksamheterna utgår från att betraktas som traditionella verksamheter där begreppet anställd gäller och att dessa personer i våra beskrivningar antas vara helårsarbeten. Det betyder exempelvis att verksamheter med säsongvariationer omräknas till helårsarbeten. Verkligheten ser ofta mer komplex ut med både inhyrd personal, projektanställningar, provisionsarbete, deltider och olika former av ledigheter.

Av naturliga skäl finns det i ett generaliserat material utrymme för osäkerheter. För att i möjligaste mån minimera osäkerheterna har vi valt att i

IUC Sverige AB

beräkningarna utgå från ”försiktighetsprincipen”. Det innebär att vi valt de lägre nivåerna när det funnits olika uppgifter i våra indata material.

Vi har i beräkningarna inte tagit med att ett etablerat företag eller en verksamhet sannolikt även betalar både en nettomoms, bolagsskatt och andra punktskatter till samhället (huvuddelen statliga intäkter).

Följande utgångspunkter gäller för våra beräkningar:

- Val av typföretag/-verksamheter i olika geografiska delar av regionen. Typverksamheterna som valts bedöms som relevanta för den variation som idag finns i regionen avseende tätort kontra landsbygd, industri kontra tjänsteverksamhet samt besöksnäring:

Typföretag/ verksamhet	Antal anställda – i helårsarbeten	Bransch	Kommun
1. Småföretag	2 anställda	IT /Systemutvecklare	Åre
2. Turistföretag	10 anställda	Turism/Hotell el. pensionat	Härjedalen
3. Medelstort företag	15 anställda	Tillverkningsindustri	Berg
4. Kundtjänst	25 anställda	Kontorsarbete/back-office	Krokom
5. Stor verksamhet	50 anställda	Myndighet	Östersund

- Typföretag/-verksamheter betraktas i beräkningarna som statiska, dvs. anställd och verksamhet är intakt över ett år.
- Samtliga antas vara anställda och utför **helårsarbeten**. Därmed påverkas inte samhällsvärdena av personalomsättning eller av rekryteringssituationen.
- Det förekommer för de valda typverksamheter sannolikt även **arbetspendling** vilket i huvudsak medför punktskatter till staten i form av drivmedelsskatter, fordonsskatter och moms. Dessa värden inkluderas inte i beräkningarna utan tillkommer i de fall enskilda verksamheter beräknas. Eftersom kommunalskatterna i Jämtland Härjedalen är relativt likvärdiga innebär de inte några stora skillnader i effekter i våra beräkningar utan effekten är kopplad till den kommun som den anställda är bosatt i.
- De olika typföretagen/-verksamheterna medför i olika grad nyttjande av indirekta sysselsatta (olika multiplikatorvärden). **Multiplikator** för de olika branscherna med olika yrkesroller har tagits fram, vägts samman inför beräkning av de 5 typverksamheterna. Spännvidden av multiplikatorerna går från 1,10 till 2,51. De vägda värdena har en spännvidd mellan 1,14 till 1,95.
- Vid beräkningarna av **typföretag 3** har vi vägt samman multiplikatorerna och lönerna för 5 olika branschsektorer inom industrin – trävaruindustri, maskinindustri, elektronikindustri, metallvaruindustri och övrig tillverkning – och utgått från ett

genomsnittligt värde på en mer generell industrimultiplikator och en genomsnittlig industrilön.

- **Årslönenivåer** har för de olika aktuella yrkena/funktioner tagits fram från officiell lönestatistik inom branscher via arbetsgivar- och fackliga organisationer, via SCB's årsstatistik för yrken, samt jämförts med lönestatistik.se. Statistik har där det varit tillgängligt för regionen varit prioriterat val. Lönenivåerna är genusneutrala genom att en vägd snittlön för män/kvinnor där dessa särredovisats har valts för beräkningarna. (för underlag se avsnittet Beräkningsdata)
- För att hitta en relevant omsättningsnivå för en typverksamhet har vi nyttjat genomsnittliga **omsättningstal** för verksamheter inom respektive bransch. Detta har inhämtats från en kombination av egen uppbyggd databas för liknande verksamheter, samt från SCB's branschvisa statistik som beskriver nettoomsättningen per anställd.
- Hänsyn i beräkningarna har tagits till gällande **grundavdrag, jobbskatteavdrag samt brytpunkter för statlig skatt**. Det bör noteras att dessa är reducerande skatter för individen men möjliggör samtidigt ett större utrymme för konsumtion och arbetsgivaravgifter.
- **Skattesatser** och **arbetsgivaravgifter** för 2017 har använts. De olika kommunala skattesatserna i regionen har inkluderats.
- De **indirekta jobben**, som uppstår, beräknas via multiplikatorer, som utgår från medelinkomsten av ett heltidsarbete för privata kollektivanställda i Sverige 2016. Även för denna grupp har grundavdrag och jobbskatteavdrag beräknats och tagits hänsyn till i kalkylen.
- I framförallt typverksamhet 2 - Turistföretaget föreligger säsongsvariationer som överbryggas av **säsonganställningar** eller projektanställningar under olika tider och omfattning. I våra beräkningar har vi utgått från att dessa anställningsformer sammanförs till den samlade summan helårsarbeten.

Beskrivning av de valda typföretagen/-verksamheterna uppdelat i funktioner:

- **Typföretag 1**
Småföretag inom IT/Systemutvecklingsbranschen – 2 anställda i Åre med ett omsättningstal per anställd ca 1,9 miljoner kr.
 - Ledning, administration och operativa personer är sammanförda som en samlad helhet då berörda personer delar på alla uppgifter i verksamheten
- **Typföretag 2**

Ett turistföretag i form av hotell/pensionat med boende, service och viss kompletterande verksamhet för kunder – 10 anställda i Härjedalen med ett omsättningstal på ca 1,1 miljoner kr per anställd (snittvärde)

- Ledning som inkluderar marknadsansvar, ägande, viss administration
- Ekonomi, bokning, administration och viss daglig verksamhet
- Hotell-/Pensionatansvarig
- Matsal-/Restaurangansvarig
- Allmän service – städning, reception, kök
- Inhyrda vid viss säsong och behov för aktiviteter och vid hög beläggning

• **Typföretag 3**

Medelstort tillverkande företag – med 15 anställda i Berg med ett omsättningstal på 1,75 miljoner kr per anställd för tillverkningsföretag i storlek 10-19 anställda i Jämtland Härjedalen*.

- Ledning, ägare, marknadsansvarig och viss ekonomi
- Arbetsledning med viss administration
- Administrativ resurs med ekonomiansvar
- Yrkesarbetare med blandad erfarenhet i yrket
- Transport, lager och inköpsansvarig

* Motsvarande nationella omsättningstal är ca 2,58 miljoner kr per anställd som snittvärde för 5 industribranscher enligt SCBs nationella statistik. Omsättningstalet påverkar inte SEK beräkningarna, utan visar på att siffran i regionen är lägre än den är nationellt.

• **Typföretag 4**

Ett tjänsteföretag inom kundtjänstområdet med 25 anställda i Krokom med ett omsättningstal på ca 0,7 miljoner kr per anställd

- Ledning
- Sälj och marknadsansvarig
- Säljstöd och administration
- Ekonomiansvar
- Kontorschef
- Serviceteam med 2 teamledare

• **Typverksamhet 5**

En myndighet med totalt 50 anställda i Östersund. Omsättningstal per anställd** för myndigheter saknas i SCBs tillgänglig branschstatistik. En statlig myndighet kan i sin funktion omfatta olika branschområden.

- Myndighetschef
- Personalchef
- Verksamhetsjurist
- Ekonomi och Administrativ chef

- Avdelningschefer
- Handläggare – specialister och generalister
- Sekreterare / Assistent

*** en myndighets uppdrag är normalt inte att uppnå ett högt omsättningstal.*

Beräkningsdata - ingångsdata

Vid urval har redovisningar och analyser från aktuella rapporter legat till grund såsom referenser. Dessa har utgjorts av:

- OECD Territorial Reviews ”Northern Sparsely Populated Areas”, 2017
- Analys av näringslivet i Jämtlands län 2009-2014, Bisnod 2016

För att genomföra beräkningar av de olika typverksamheterna som har blandade branschtillhörigheter, har statistik samlats in från respektive bransch. Inom varje bransch har sedan statistiska data för olika funktioner tagits fram, jämförts och i vissa fall vägts samman där roller/funktioner är sammansatta.

Våra använda underlag för ingångsdata:

- SCB statistik och annan offentlig statistik för branscherna med lönenivåer för olika grupper. Annan offentlig statistik är exempelvis branschens omsättning, lönenivåer i olika yrken mm.
- Lönestatistik inhämtad från olika separata databaser (via arbetsgivar- och fackliga organisationer, via SCBs årsstatistik för yrken, samt jämförts med lönestatistik.se). Snittlön för män/kvinnor, där dessa särredovisats, har valts till beräkningarna.

För de olika typverksamheterna har den vägda snittlönen beräknats. I tabellen nedan anges den procentuella avvikelser från den vägda snittlönen för män respektive kvinnor.

Verksamhet	Män	Kvinnor
Typ 1 - Systemutvecklare	101%	97%
Typ 2 - Hotellreception	100%	100%
Typ 3 - Tillverkningsindustri*	101%	95%
Typ 4 - Kundtjänst	101%	100%
Typ 5 - Myndighet Handläggare	103%	99%

**5 olika tillverkningsindustriella branscher har sammanvägts.*

- Lönenivån för det indirekta arbetet enligt snittlön för privata arbetare (män och kvinnor), SCB 2016.

IUC Sverige AB

- Skattesatser 2017
 - Landstingskommunal beskattning
 - Statlig beskattning
 - Arbetsgivaravgifter (ej hänsyn till reducerad avgift för pensionärer)
 - Brytpunkter för statlig beskattning
 - Jobbskatteavdrag
 - Grundavdrag
- Multiplikatornivåer är en beräkningsmodell som tar sina utgångspunkter i hur olika yrkeskategorierna i direkta arbeten i sin tur skapar olika stora volymer indirekt arbete. Nivåerna varierar stort mellan branscher och yrken.
- Konsumtionseffekter som genereras baserat på direkt och indirekt sysselsättning .
- Underlag från Region Jämtland Härjedalens statistikenhet
- Internt material – statistik, jämförelser

I beräkningarna exkluderas:

- Dynamiska effekter vid verksamheter där sådan genereras (se avsnitt bilaga B)
- Good-will värden som verksamheterna kan innebära i regionen
- Nu gällande tillfälligt reducerade arbetsgivaravgifter för pensionärer
- Nettomoms då dessa inte är kända
- Bolagsskatter då dessa inte är kända
- Punktskatter för de olika verksamheterna

De ekonomiska redovisade värdena är uppdelade på de tre beskattnings- och avgiftsnivåerna som gäller i Sverige – kommunal, regional och statlig. Beräkningarna i rapporten för beskattning och arbetsgivaravgifter avser Jämtlands län samt den i typverksamheten angivna kommunen 2017.

Resultat

Resultaten av SEK® beräkningar för respektive valda typverksamheter

- **TYPFÖRETAG 1** – Småföretag inom IT-/ Systemutvecklingsbranschen – 2 anställda i Åre.

SEK® beräkning - Typföretag 1 direkta verksamheten – årligt värde (2017)

	Summa
Kommuner (skatt)*	356 645 kr
Region (skatt)*	180 339 kr
Staten	832 114 kr
SUMMA intäkter samhället	1 369 098 kr

*kommunal och regionskatt för Åre kommun och Jämtlands län 2017

Verksamheten medför också en sysselsättningseffekt i form av indirekta arbetstillfällen beräknad med en vägd multiplikator på 1,64 (se bilaga B):

Område - Typ 1	Direkt sysselsättning	Indirekt sysselsättning	Årsarbeten
Verksamheten	2	1,28	3,28

- **TYPFÖRETAG 2** – Ett **turistföretag** i form av hotell/pensionat med boende, service och viss kompletterande verksamhet för kunder – 10 anställda i Härjedalen.

SEK® beräkning - Typföretag 2 direkta verksamheten – årligt värde (2017)

	Summa
Kommuner (skatt)*	1 411 562 kr
Region (skatt)*	706 844 kr
Staten	3 191 142 kr
SUMMA intäkter samhället	5 309 548 kr

*kommunal och regionskatt för Härjedalens kommun och Jämtlands län 2017

Verksamheten medför också en sysselsättningseffekt i form av indirekta arbetstillfällen beräknad med en vägd multiplikator på 1,65 (se bilaga B):

Område - Typ 2	Direkt sysselsättning	Indirekt sysselsättning	Årsarbeten
Verksamheten	10	6,5	16,5

- **TYPFÖRETAG 3** – Medelstort tillverkande företag – med 15 anställda i Bergs kommun.

SEK® beräkning - Typföretag 3 direkta verksamheten – årligt värde (2017)

	Summa
Kommuner (skatt)*	2 470 473 kr
Region (skatt)*	1 234 679 kr
Staten	5 580 030 kr
SUMMA intäkter samhället	9 285 182 kr

*kommunal och regionskatt för Bergs kommun och Jämtlands län 2017

Verksamheten medför också en sysselsättningseffekt i form av indirekta arbetstillfällen beräknad med en vägd multiplikator på 1,95(se bilaga B):

Område - Typ 3	Direkt sysselsättning	Indirekt sysselsättning	Årsarbeten
Verksamheten	15	14,3	29,3

- **TYPFÖRETAG 4** – Ett tjänsteföretag inom kundtjänst med 25 anställda i Krokom.

SEK® beräkning - Typföretag 4 direkta verksamheten – årligt värde (2017)

	Summa
Kommuner (skatt)*	2 498 410 kr
Region (skatt)*	1 266 001 kr
Staten	5 704 207 kr
SUMMA intäkter samhället	9 468 617 kr

*kommunal och regionskatt för Krokoms kommun och Jämtlands län 2017

Verksamheten medför också en sysselsättningseffekt i form av indirekta arbetstillfällen beräknad med en vägd multiplikator på 1,14(se bilaga B):

Område - Typ 4	Direkt sysselsättning	Indirekt sysselsättning	Årsarbeten
Verksamheten	25	3,5	28,5

- **TYPVERKSAMHET 5** – en **myndighet** med totalt 50 anställda i Östersund.

SEK® beräkning - Typverksamhet 5 direkta verksamheten – årligt värde (2017)

	Summa
Kommuner (skatt)*	6 179 018 kr
Region (skatt)*	3 149 823 kr
Staten	14 175 197 kr
SUMMA intäkter samhället	23 504 038 kr

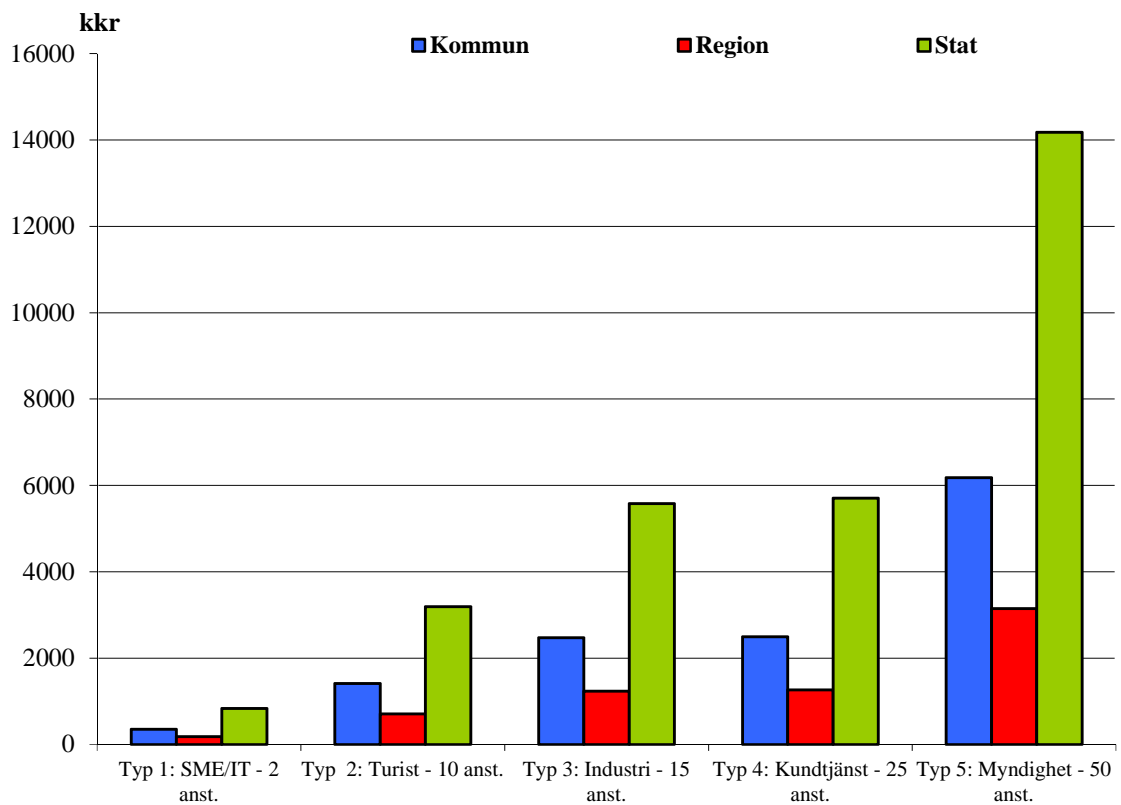
*kommunal och regionskatt för Östersunds kommun och Jämtlands län 2017

Verksamheten medför också en sysselsättningseffekt i form av indirekta arbetstillfällen beräknad med en vägd multiplikator på 1,32 (se bilaga B):

Område - Typ 1	Direkt sysselsättning	Indirekt sysselsättning	Årsarbeten
Verksamheten	50	16	66

SEK beräkningar – samlade överblick av de fem valda typverksamheterna

De fem valda och beräknade typverksamheterna har sammanförts i ett diagram för en samlad överblick av hur fördelningen av samhällsvärdena mellan de olika verksamheterna fördelade på kommun, region och stat.

ANALYS

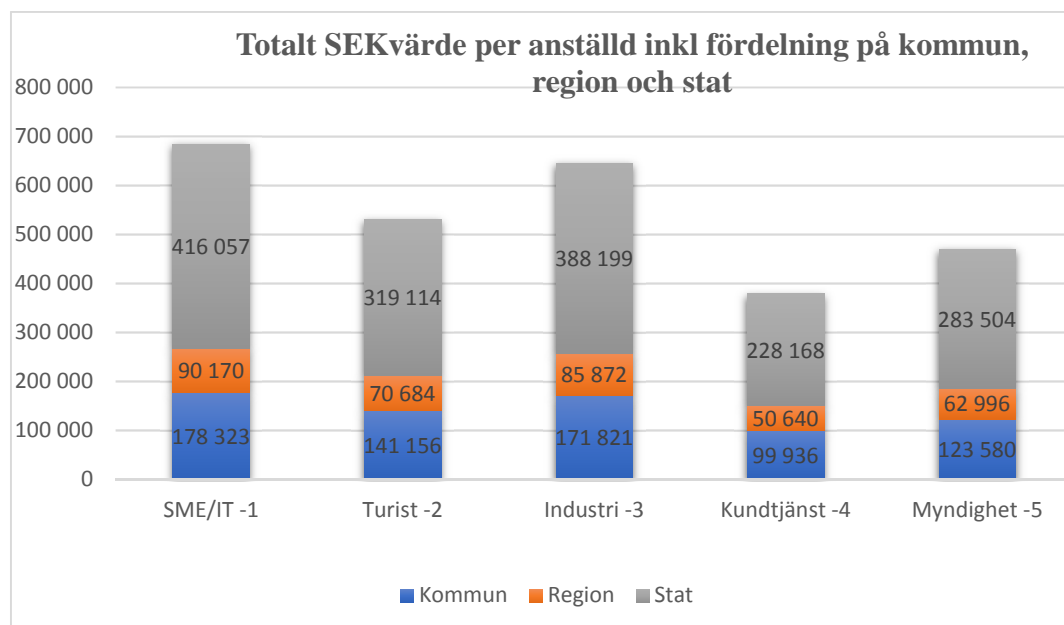
Potential för etablering

De genomförda beräkningarna för region Jämtland Härjedalen visar på vilka effekter som olika valda typverksamheter innebär för samhällsekonomin i en kommun, i regionen och för staten. Beräkningarna visar också på potentialen som varje verksamhet i genomsnitt bidrar med till samhällsekonomin.

För de 5 typverksamheterna ser vi att varje säkrad nyanställning (helårsarbete) eller ny etablering med anställd inom typ 1 eller 3 genererar mer samhällsvärde än övriga. Lägsta värde genereras av typ 4 verksamheten.

En slutsats är att vid aktivt arbete för tillväxt kan högre samlade samhällsvärden skapas inom vissa branscher/verksamheter än vid andra. Siffrorna är generella och ska ses som riktmärken då de för vissa branscher samtidigt innebär stora krav på kompetenser och behov av investeringsförmåga för att nå tillväxt i befintlig verksamhet eller för en nyetablering.

Förenklat kan man se att det totala samhällsekonomiska värdet som skapas av ett privat företag med verksamhet som IT-/Systemutvecklare ger ett bidrag inkluderat multiplikator och konsumtionseffekter som är ca 80% högre än den som skapas inom kundtjänstverksamheten. Det sammanhänger med hela kedjan från den relativa lönenivån till volymen indirekt arbete och det kvarstående utrymmet för konsumtion som till stor del skiljer sig mellan de olika verksamheterna.

Indirekta stödjande verksamheter

I våra beräkningar ingår olika multiplikatorer som tar hänsyn till nivån på indirekta jobb som skapas och som i sin tur genererar samhällsintäkter. Det är viktigt att notera att för samtliga valda typverksamheter finns också ett större eller mindre behov av stödjande verksamheter. Vare sig det är stort eller litet behov är det lika viktigt att förstå och i varje enskilt fall identifiera dessa indirekta tjänster för att kunna säkerställa att även de finns i närområdet och bidrar till i första hand sysselsättning och kommunala intäkter. Vid verksamheter som genererar en hög volym av indirekta jobb innebär det också en utmaning för andra verksamheter att svara upp mot behoven eller att etablera sig i anslutning till huvudverksamheten. För en kommun betyder kopplingen i en verksamhetskedja av leverantörer av tjänster/produkter också att kommunens samlade samhällsvärde kan stärkas. Via enskilda analyser för ex. en nyetablering kan redan befintliga verksamheter samtidigt ges ett utrymme att växa. Alternativt finns behov av komplementära nyetableringar som kan stödja en huvudverksamhet.

Differentiering i regionen

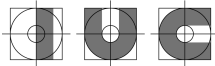
Vi ser genom analysen av de 5 typverksamheterna att en betydande del av samhällsintäkterna genereras genom indirekt arbete. Om olika typer av underleverantörer och supportföretag stärks, eller etableras, finns goda förutsättningar att det indirekta arbetet stannar i kommunen eller regionen, vilket i sin tur skapar samhällsintäkter och sysselsättning.

Resonemanget kan kopplas till att när huvudverksamheter samlas i kluster skapas förutsättningar för underleverantörer av varor och tjänster att både specialisera sig och vidareutvecklas då efterfrågan blir tillräckligt stor för dessa verksamheter. Samtidigt innebär specialiseringen en riskfaktor när en bransch markant minskar eller försvinner. Där kan snarare diversifiering inom olika branscher med skilda verksamheter minska riskerna för arbetsmarknadseffekter.

Dynamiska effekter

SEK modellen för samhällsekonomiska beräkningar kan även omfatta beräkningar av dynamiska effekter. Begreppet tar hänsyn till de mervärden som skapas i samband med exempelvis turism, konferenser, events, mässor, sportevenemang, konserter mm. Dessa sammanhang innebär alltid att större grupper av kunder/deltagare momentant nyttjar anläggningar och konsumerar ytterligare varor och tjänster än det som utgör basverksamheten, under en kortare tid. Det handlar till största delen om ytterligare konsumtion av boende, mat och dryck samt olika former av tillkommande transporter.

I vårt uppdrag med de 5 typverksamheterna är det i princip bara typverksamhet nr 2 – Turistföretaget som genererar möjliga dynamiska effekter. I och med att vi har beräknat personal och inkluderat mat inom

IUC Sverige AB

ramen för verksamheten, innebär detta att tjänsterna som redan levereras är omsatta i antalet anställda och det värde de genererar till samhället. Utöver huvudverksamheten kvarstår i så fall transporter till och från anläggningen och sådan konsumtion som sker utanför det berörda hotellet/pensionatet. Transporterna innebär till sin huvuddel statliga intäkter i form av bla. drivmedelsskatt och moms. Lokalt och regionalt kan viss transportverksamhet också tillkomma.

Vi har i våra beräkningar av typverksamheterna **inte** inkluderat någon sådan dynamisk effekt då detaljerade indata om beteenden och förutsättningar för ökad konsumtion måste vara kända.

Utveckla det vi har för det är svårare att starta nytt

I våra beräkningar ingår inte att värdera de företagsekonomiska aspekterna för att etablera en helt ny verksamhet eller att expandera en befintlig. Däremot visar beräkningarna vad värdet av ett nytt helårsarbete inom respektive verksamhetsområde innebär när det gäller samlade samhällsvärden. Generellt är en mindre investering för en befintlig verksamhet för att nå tillväxt och ökad sysselsättning lättare att genomföra då basinvesteringar som krävs redan finns gjorda.

Exempelvis kan samhällsekonomiska värden skapas genom att vidareutveckla den breda besöksnäringen genom att expandera det som redan finns etablerat. För industrier föreligger som regel relativt stora basinvesteringar och därför kan vikten av att förstärka och utveckla rollen som underleverantör, eventuellt genom att kunna medverka som utvecklingsverkstad till huvudkunder, bidra till ett ökat samhällsekonomiskt värde via ytterligare anställda.

Varje ny sysselsättning i de olika typverksamheterna bidrar med olika stora värden till samhället. Kan fortsatt utveckling i och av befintlig verksamhet främjas genom ytterligare anställda, innebär det ett direkt tillskott till samhället såväl lokalt som nationellt, utan att det krävs nyetableringar med ofta stora investeringsinsatser som i sig kan bromsa en önskad utveckling.

2018-03-29

Martin Hedman
VD IUC Sverige AB
Huvudansvarig för SEK®

Lars Svensson
SEK- Uppdragsledare
0706-571616

Bilaga A: Begrepp och beräkningsmodellens grunder
Bilaga B: Metod med definitioner och begreppsförklaringar

Begrepp - SEK®

Input - Output

De samhällsekonomiska beräkningarna bygger på att använda sig av input-output-analys med vars hjälp man beräknar de totala effekterna i ekonomin vid en efterfrågeökning av produktion, import, direkta och indirekta skatter, sysselsättning, löner, och driftsöverskott (vinster). Följdeflekter som uppstår i olika branscher kan också följas upp. Vår beräkningsmodell bygger på denna grundprincip.

Sysselsättningseffekt

Med hjälp av input-output-data kan en övergripande bild byggas som visar i vilken utsträckning olika sektorer av näringslivet berörs av en ökad/minskad produktion i en viss industribransch. Utöver den direkta effekten på t ex sysselsättningen i branschen ger produktionsökningen också en indirekt effekt på sysselsättningen inom övriga branscher genom att den ökade produktionen leder till en ökad efterfrågan på produkter från andra branscher som ibland används som insatsvaror. Den totala sysselsättningseffekten kan vara avsevärt större än den för verksamheten direkta effekten.

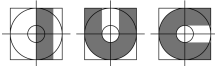
För att få grepp om hur den totala sysselsättningen påverkas av ökad produktion i en viss bransch bör de direkta och indirekta effekterna på sysselsättningen summeras för samtliga branscher som påverkas. Detta kan göras med hjälp av s k inverterade input-output-matriser som utgår från några relevanta antaganden. Exempelvis antas att en ökning av efterfrågan leder till en rent proportionell ökning av produktionen utan att det föreligger några kapacitetsproblem i några branscher. Dessutom antas att samma teknologi i produktionen används och att proportionerna mellan det kapital och den arbetskraft som används inte förändras, s k linjära samband.

Produktionsökningen ger också upphov till en ökning av import, indirekta skatter, lönekostnader och driftsöverskott. Genom input-output analysen kan den totala ökningen av dessa poster beräknas. Observera att en del av effekten består av s k importläckage, vilket modellen tar hänsyn till. De varor och tjänster som köps från utlandet har begränsade följd effekter i Sverige jämfört med inhemska varor och tjänster. En stor importandel ger med andra ord mindre sysselsättningseffekter och mindre intäkter för offentlig sektor.

Offentliga sektorns påverkan

Lönekostnaderna innefattar arbetsgivaravgifter och direkta skatter som tillsammans med ökade indirekta skatter kommer stat, region/landsting och kommun till del. Det gör det möjligt att beräkna de primära effekterna på offentliga sektorns finanser.

Därutöver har hänsyn också tagits till s k sekundära effekter. De inkluderas i den resterande delen av lönesummeökningen och leder t ex till en ökning av den disponibla inkomsten, vilken i sin tur antas bidra till ökad privat konsumtion, s k konsumtionseffekter. Det leder i sin tur till att produktionen ökar ytterligare och bidrar till ökade inkomster för stat och kommun samt att ytterligare öka den

IUC Sverige AB

disponibla inkomsten och därmed den privata konsumtionen. Även denna sekundära effekt har i beräkningen inkluderats med hjälp av input-output.

På samma sätt ökar även det totala driftöverskottet (vinsten) i ekonomin till följd av den ursprungliga produktionsökningen. Här antas att en del av denna ökning av driftöverskottet används för ökade investeringar, vilket i sin tur medför behov av ytterligare produktionsökning, vilket bidrar till att indirekta skatter, löner och driftöverskott ökar ytterligare. Även dessa sekundära effekter har inkluderats i beräkningarna.

Ansvariga för modellen

Den beräkningsmodell som beskrivits ovan har utarbetats av Bengt Roström, makroekonom och senior analytiker, Martin Hedman, VD för IUC Sverige och Otto Rehbinder samt Lars Svensson, analytiker vid IUC Sverige. Modellen överensstämmer med allmän praxis, dels när det gäller utnyttjande av input-output data och dels när det gäller själva beräkningen av nettoeffekterna på den offentliga sektorns finanser.

Metod med definitioner och begreppsförklaringar

GENERELL BESKRIVNING av METODEN	TILLÄMPNING I RAPPORTEN
<p><i>Utgångspunkt i sysselsättning</i> Yrken, funktioner, lönestatistik regional och nationell, män och kvinnor. Sysselsättning genererar skatter och avgifter till samhället men innebär också konsumtionsutrymme och nyttjande av indirekta tjänster</p>	<p>Det är en detaljuppdelning i olika yrken för de 5 typverksamheterna som utgör grunden för beräkningarna.</p>
<p><i>Direkt sysselsättning</i> Avser den sysselsättning som genereras direkt genom företagens verksamhet och investeringar. I vårt fall är den offentliga intäkten den kommunala och regionala beskattningen, arbetsgivaravgifter plus eventuell statlig skatt. Hänsyn har tagits till jobbskatteavdrag, grundavdrag och brytpunkter.</p>	<p>Volymen helårssysselsatta för resp. verksamhet utgör beräkningens grunder.</p>
<p><i>Multiplikator</i> Begreppet multiplikator är ett omvandlingstal baserat på i vilken grad olika yrkesroller/branscher nyttjar indirekt service och tjänster i relation till den huvudverksamhet som beräkningen är inriktad på. Multiplikatorn bygger i sin grund på statistiska underlag hämtade från SCB och den input-output matris (se bilaga A) som kopplas till olika branscher/yrken. I multiplikatorn tas även hänsyn till branschens generella produktivitetsförändring över tiden liksom till reallöneutvecklingen inom branschen i relativ nivå, dvs i förhållande till genomsnittlig utveckling. Multiplikatorerna i en sammansatt verksamhet är olika för olika yrkeskategorier och särberäknas i kalkylen.</p>	<p>För de valda typverksamheterna har ett antal ingående yrkeskategorier för var och en av verksamheterna specificerats och den sammanvägda multiplikatorn för respektive typverksamhet har sedan använts i beräkningarna.</p>
<p><i>Indirekt sysselsättning</i> Varje direkt arbete genererar indirekta arbeten, det vill säga sysselsättning i olika leverantörsled eller andra kring- eller stödfunktioner. Omfattningen av detta indirekta arbete är unik för varje yrkesgrupp och bransch och sammanförs i en multiplikator. Ett jobb i en industribransch genererar X antal jobb indirekt. Precis som vid direkt sysselsättning är den offentliga intäkten för indirekt arbete den kommunala och regionala beskattningen, arbetsgivaravgifter plus eventuell statlig skatt enligt brytpunkterna, med hänsyn till grundavdrag och jobbskatteavdrag.</p>	<p>Volymen indirekt sysselsatta har för resp. typverksamhet räknats fram och summerats. Den indirekta sysselsatta har sedan generellt beräknats med en genomsnittlig lön för en privatanställd arbetare. Genomsnittet avser sammanvägning mellan män och kvinnor.</p>

<p>Om inte ett detaljerat underlag för indirekta tjänster finns att tillgå används senaste årets genomsnittliga lön för privatanställd arbetare (vägt för män/kvinnor) som beräkningsgrund.</p>	
<p>Konsumtionseffekt Efter skatt har både direkta och indirekta jobb en så kallad disponibel inkomst. Denna disponibla inkomst används till sparande, kapitalkostnader, import och till konsumtion.</p> <p>Den del som används till konsumtion genererar offentliga intäkter (bl a moms) samt skapar sysselsättning i konsumtionsledet. Summan av offentliga intäkter från konsumtion och offentliga skatteintäkter som skapas genom sysselsättning i konsumtionsledet är vad vi kallar konsumtionseffekten.</p>	<p>Konsumtionseffekterna är beräknade för respektive yrkesroll inom var och en av typverksamheterna.</p>
<p>Dynamiska effekter I vissa specifika verksamheter utgör dynamiska effekter såsom ex. transporter, utbildning, kompletterande boende och utökad konsumtion faktorer som i sig skapar sysselsättning och därmed genererar samhällsekonomiska mervärden. Detta kan tydligast noteras inom besöksnäringen som i många fall till stora delar bygger sin verksamhet på dessa dynamiska faktorer. Det är samtidigt viktigt att poängtera att i vår metod inte dubbelräkna faktorer som både medför direkta och indirekta jobb med de dynamiska effekterna. Exempelvis medför konsumtion i ett affärscentra inte i sig någon dynamik utan genererar jobb för personal i butiker, restauranger mm. Däremot genereras dynamik i transporterna. Databasen för dynamiska effekter bygger på direkta kundstudier vid berörd verksamhet, referensdata från motsvarande tidigare egna studier, referensdata från externa utredningar och rapporter.</p>	<p>Dynamiska effekter har inte beräknats då det i rapporten endast i ringa omfattning skulle beröra typverksamhet 2 – Turistnäringen. För en beräkning krävs detaljerade indata om beteenden bland kunderna, något som inte funnits tillgängligt i dessa typberäkningar.</p>
<p>Nettomoms Utgör skillnaden mellan inkommande och utgående moms för ett år och berör endast den statliga delen av de offentliga intäkterna. Nettomomsen ingår normalt ej i våra beräkningar. Hämtas från verksamheternas egna bokslut.</p>	<p>Ingår ej i beräkningarna då de är beroende av enskilda verksamheternas detaljerade indata.</p>
<p>Bolagsskatt Statlig intäkt av bolagsskatt ingår normalt inte i beräkningarna då dessa sällan är kända eller inte delges (koncerner). Särskild utredning krävs och kan</p>	<p>På samma sätt som nettomoms är detta kopplat till enskilda bolags verksamhet (resultat)</p>

<p>bara göras för preciserad verksamhet. Hämtas från bokslut för resp. verksamhet.</p>	
<p>Punktskatter Beroende på verksamhet finns i samhället ett stort antal sk. punktskatter som till största delen är förknippade med statlig skatt. I den mån dessa är kända i en verksamhet inkluderas de i beräkningarna.</p>	<p>Har inte varit kända i våra beräkningar pga. typverksamheter.</p>
<p>Sjuktal I alla branscher och verksamheter förekommer sjukdom och ledigheter av olika slag. För att i beräkningarna minimera dessa många gånger starkt varierande och samhällsekonomiskt olika belastande värden utgår alla beräkningar från att det handlar om helårsarbeten, dvs utan sjukdom eller ledighet. Det innebär i realiteten att det för en verksamhet sannolikt finns fler personer i verksamheten för att möta frånvaro, alternativt ”jobba övertid” för att möta frånvaron. Lösningarna är som regel unika i resp. verksamhet. Sjuktalet i sig belastar som regel verksamhetens egna resultat och påverkar inte samhällets kostnader förrän efter 14 dagar då staten övertar huvuddelen av kostnaden.</p>	<p>Beräkningar av typverksamheterna har specificerats som helårsarbeten och påverkar därmed inte beräkningarna som sådana. Beroende på varje enskild verksamhets lösningar och volym av sjuktal kan samhällets kostnader/intäkter komma att påverkas.</p>
<p>Personalomsättning Metoden utgår från att det vid personalomsättning alltid ersätts med en motsvarande medarbetare/funktion. Detta beräknas inom ramen för en verksamhets helårsarbete oavsett om personalbyte har skett i en funktion. Verkligheten kan se annorlunda ut och kan också inkluderas i metoden förutsatt att detaljerade personalförändringar är kända och kan nyttjas som indata.</p>	<p>Vi har i beräkningarna använt normvolymen av helårsanställda uppdelade i olika yrkesroller. Hänsyn till personalomsättning har inte tagits.</p>
<p>Sysselsatt contra arbetsökande Metoden kan vid beräkningar ta hänsyn till att någon går från att vara arbetsökande och uppbära endera A-kassa eller försörjningsstöd. Det innebär alltid en avlastning av kostnader för samhället (stat eller kommun). Den som uppbär ex. A-kassa tillför samhällsmedel via skatt och konsumtion utan att det leder till indirekta jobb. Tidigare genomförda beräkningar via SEK modellen av relationen mellan samhällets intäkter och kostnader för en arbetsökande person visar att mellan 50-65 % återförs till samhället av de kostnader dessa grupper utgör. Kan personen komma i arbete istället försvinner</p>	<p>För Jämtland Härjedalen är detta en utmaning då regionen har en relativt stor andel nyanlända som har en längre väg till arbetsmarknaden genom utbildningssystemet. Samtidigt visar OECD's siffror att regionen är relativt jämbördig med övriga Sverige (dock med reservation att siffrorna är från 2014).</p>

<p>kostnader och det blir istället en årlig intäkt som beror av yrkesroll.</p>	
<p>Lönebidrag Om verksamheten har anställda med lönebidrag räknas denna årliga lönekostnad som en kostnad för samhället och minskar därmed samhällets totala intäkter som genereras av verksamheten.</p>	<p>Vi har inte tagit hänsyn till förekomsten av lönebidrag i de 5 typ-beräkningarna.</p>
<p>Utländsk arbetskraft Om utländsk arbetskraft används saknas bland annat den kommunala skatteintäkten samtidigt som en förändrad konsumtionseffekt måste beräknas. Tidsomfånget för eventuell beskattning i Sverige avgör hur beräkning av samhällsvärdet för utländsk arbetskraft ska utföras.</p>	<p>Vi har inte tagit hänsyn till förekomsten av utländsk arbetskraft i de 5 typ-beräkningarna.</p>